

Лексико-тематична група назв посуду для проціджування та протирання як предмет дослідження історичного мовознавства

Л. М. Науменко

Університет Державної фіскальної служби України, Ірпінь, Україна
Corresponding author. E-mail: naumenko.liana@gmail.com

Paper received 21.01.19; Accepted for publication 28.01.19.

<https://doi.org/10.31174/SEND-Ph2019-189VII55-09>

Анотація. Стаття присвячена вивченню окремої лексико-тематичної групи назв посуду, який традиційно використовували українці у повсякденному побуті для проціджування та протирання як історичної одиниці. Незважаючи на те, що окремі групи побутової лексики неодноразово ставали предметом дослідження в науковій літературі, окремі аспекти потребують додаткового розгляду. На матеріалі пам'яток, словників та світської літератури проаналізовано шляхи виникнення чи запозичення слів цієї групи лексики та способи їх творення.

Ключові слова: посуд для проціджування та протирання, номен, лексичне значення, спосіб творення, етимологія слова.

Вступ. Лексико-тематичні групи лексики, які тісно пов'язані з матеріальною культурою українців, становлять надійне джерело інформації у плані вивчення синхронних і діахронних досліджень. Ці достатньо стійкі шари побутової лексики надають дослідникам найбільш повне уявлення про зміни, що відбуваються у мові на різних рівнях, демонструючи розвиток мовної картини світу в цілому.

Короткий огляд публікацій з теми. У роботах, присвячених дослідженню окремих тематичних груп лексики, зроблено спроби дослідити історію української лексики, вони пов'язані з іменами С.П. Бевзенка, В.В. Німчука, А.А. Бурячка, В.А. Пердрієнка, О.В. Прискоки, Г.М. Наєнко та ін. Проте досі не було описано у повному обсязі лексико-тематичні групи посуду, призначеного для проціджування й протирання продуктів.

Мета – дослідити процес формування зазначеної групи лексики з давнього періоду до наших днів.

Матеріали і методи. До назв посуду, який використовували для проціджування, протирання їжі, ми відносимо слова *сито*, *решето*, *підрешітка*, *друшляк*, *тертка*. Основний метод – порівняльно-історичний, описовий та

Результати та їх обговорення. Етимологічні словники вказують на праслов'янське коріння слова *сито*. Зокрема псл. *sito* < **sei* – то, що походить від того самого кореня, що й *sējati* (*sěti*) у значенні «сіяти» і має відповідники у лит. «(густе) сито», лтс. «сито, решето», які в свою чергу можливо є спорідненими з грецьким «сито» [6, V, с. 246]. Цю думку підтримує також Фасмер, подаючи свій варіант перекладу грецького першоджерела як дієслово «просеиваю» [18, III, с. 628].

Давньоукраїнська мова мала варіант цього слова: *три сита*, *да три става*, *да два ковша долгіє цѣвья*; *Лтви. Setas – сито, sijat – сьять* [15, III, ч.1, с. 360-361].

У староукраїнських джерелах XIV – XV ст. фіксують іменник *ситарь* – назва людини за професією, тобто той, хто виготовляв сита [16, II, с. 346], та географічні назви: прикметники *Ситная* – річка у Молдавському князівстві [16, II, с. 346], прикметник *Ситный* – назва місцевості у волинській землі [16, II, с. 346].

Наступну згадку про це слово ми віднайшли у пе-

рекладних словниках XVII ст. у складі словосполучень: *Сито густое. Cribrum pollinarium. Excussorium.* [12, с. 505]; *Сито рѣдкое. Cribrum farinarium.* [12, с. 505]. Прикметники *густе* та *рідке* конкретизують значення даного різновиду посуду. В іншому джерелі в перекладі староукраїнською мовою подано два варіанти лексеми – *сито* і *решето*: *subderniculum, сито, решето* [11, с. 383], а також міститься посилання на форму даної посудини: *laqueus, сѣто, пруго* 6 *П правильно сѣть* [11, с. 250]. Неодноразово подає варіанти слова *сито* Климентій Зиновій: *А ты(л)ко (и) хо() бры(д)ко хо(ч) ш(д)ко, що (ж) мѣемъ чинит(ъ): гдѣ не мощно хлѣбъ свѣтлы(и) окро(м) сѣта уходи(т)* [8, с. 145]; *Ме(р)зено здавало (б) сѣ та ремесло и брѣдко: з(ъ) кѣнски(х) оґоно(в) сѣта робя(т) вспо(м)нѣти ги(д)ко.* [8, с. 145]; *А паче (б) з(ъ)го(р)шыте(л)но през(ъ) сѣто процѣжати* [8, с. 145]; *яко то на млеко е(ст) звыча(и) сы(т)цах де(р)жати* [8, с. 145]. Іменник *сито* має форму однини та множини, остання зберегла варіант із зменшено-пестливим суфіксом.

Номен *сито* зафіксовано у Картотеці «Словника української мови XVI – першої половини XVII ст.» [9].

Нова українська літературна мова XIX ст. послугувалася згаданою лексемою, зокрема відомий варіант, утворений за допомогою суфікса пестливості: *Ситце (и.с.ср.р.) Сіто. Волосяное решето* [1, с. 328]. Даний приклад свідчить про те, що в мові даного періоду вживалися паралельні варіанти *сито* – *решето*. У Грінченка слово *сито* набуває подвійного значення: I значення – це посудина для протирання, просівання; II – з позначкою нар. у значенні «жирно»: *Вари лишець гречані галушки та сито їх салом затовчи* [13, IV, с. 124]. Як бачимо, семантика слова розширюється та утворюється нове слово шляхом переходу з однієї частини мови в іншу. Суфіксальне утворення *ситце* (суфікс – це) [13, IV, с. 124] свідчить про існування різновидів даного предмета. Грінченко подає й інші форми із зменшено-пестливими суфіксами – ечк, – к : *Ситечко, ситко. Ум оть сито* [13, IV, с. 124]. Суфіксальні словотвори вказують на різні розміри даного пристосування. Іменник *ситник* утворився від початкового *сито*: *Дѣлающий сита, ситовщикъ* [13, IV, с. 124].

Сучасна українська мова послугується лексемою

сито: Натягнена на обруч густа сітка, через яку просівали борошно та інші сипкі речовини або проціджують що-небудь [14, IX, с. 208] та похідними від нього, які утворені суфіксальним способом, *ситце* [14, IX, с. 208], *ситечко* [14, IX, с. 206], *ситко* [14, IX, с. 207]. Інший варіант *підситок* [14, XI, с. 499] утворено префіксально-суфіксальним способом і дане слово вказує на призначення предмета, а не на його розмір як в попередніх варіантах. Своє тлумачення подає інший словник, що перекликається з вище зазначеним та має лексичне значення з позначкою техн. і спец. [2, с. 1321], а також варіант *сито* як прислівник до *ситий* [2, с. 1321].

Порівнюючи латинські відповідники до номена *сито* в словниках XVII ст. і XX ст., потрібно звернути увагу на певну розбіжність у трактуванні лексико-семантичних відтінків значень та відсутність у сучасному варіанті латинської мови окремих слів, зафіксованих Є. Славинецьким та А. Корецьким-Сатановським. Так лат. *scirpiculus* перекладається як прикметник «камышовий, тростниковий, ситниковий» [4, с. 906]; у XVII ст. «ситови(й) кошъ»; *farinarius, a, um* [*farina*] мучної, *предназначенный для муки* [4, с. 416] *crimbum* – *сито, решето відповідає «сито рѣдкоє»*.

Решето. Складно чітко прослідкувати етимологію даної лексеми. Є окремі припущення про можливий зв'язок з праслов'янським *rešeto* [6, V, с. 246]. Прослідковується воно в багатьох слов'янських мовах.

Давньоукраїнська мова послуговувалась варіантом *решето*, *рѣшето*: *Рѣшето = решето – лукошко съ сѣтчатым дном, решето, сито: – Решета долата требуют блюденя Яко въ решеть трясома – решето, какъ мѣра сыпучихъ тѣлъ: – Феодоръ ѿиде въ Гунданы и обрѣте тамо по златицѣ решето (пшеницы)* [15, III, с. 227]. На той час у мові вживався прикметник, утворений суфіксальним способом, – *рѣшетный = решетный від слова решето* [15, III, с. 227].

У перекладних словниках XVII ст. подано декілька відповідників латинською мовою до слова *решето*: *colut, решето, цидило* [11, с. 130]; *crimbum, решето* [11, с. 146]; *incerniculum, решето* [11, с. 230]; *subderniculum, сито, решето* [11, с. 383]. Інше джерело цього ж періоду також до українського *решето* подає відповідники латинською: *Решетó. Scirpium. Reticulum. Ftinseum* [12, с. 501]. Синонімами до лексеми *решето* виступають *кошница процьжѣніа*. [*F*]ic(us) vimine (us). [12, с. 461] та *цѣвка. Rapius. Rhombus*. [12, с. 545]. У мові XVIII ст. продовжує функціонувати досліджуване слово та похідне, утворене префіксально-суфіксальним способом – *підситок*: *Рѣшета да пѣ(д)сытки з ли(к) бывають истка(н)ны : и у воло(х) рѣшета в ремѣня(х) пробѣяны* [8, с. 145].

Нова українська мова зберегла форму *решето*: *Рѣшето* (и.с.ср.) *Сито, у котрого вмѣсть волосяного полотена кожа съ пробитыми дырочкам* [1, с. 311]. Хочемо зазначити, що саме на цьому етапі у словнику чітко подано тлумачення лексеми, стає зрозумілою відмінність її лексичного значення від лексеми *сито*.

Зафіксовано форму – *решето, та* (у множині): 1)

Рѣшето. Вода в решети не остойтѣся. Перейшов уже крѣзь сито ѣ решето – всего испыталъ. Попа в решети возити. Лѣгать на исповѣди [13, IV, с. 14]. Останні два приклади свідчать про те, що досліджувані лексеми використовувалися на той час не лише в прямому, а й переносному значенні, утворюючи фразеологічні сполуки. Від іменника *решето* утворився інший іменник – *решитник* [13, IV, с. 14], що служив для називання особи, яка продавала решета. Як і у випадку з попередньою лексемою, на той час у мові вживали *підрешитка*, що було утворено префіксально-суфіксальним способом: *Підрешитка, тки, жс. 1) Родъ густого решета. Коли впасеш мені оцього бичка, то дам тобі підрешитку грошей. 2) Зерно падающее подъ решето при очисткѣ* [13, III, с. 177]. З тим же лексичним значенням вживається варіант *підрешиток* [13, III, с. 177].

На сучасному етапі в мові збереглася та функціонує лексема *решето*: 1. Господарська річ у вигляді дерев'яного обода з натягнутою сіткою з одного боку для просіювання чого-небудь [14, VIII, с. 524]. Там же подано похідні, утворені суфіксальним способом – *решиточка, решитце'* [14, VIII, с. 525]. Суфікси – очк, –ц надають словам зменшено-пестливого відтінку значення. Варіант *підрешитка* [14, IV, с. 489] в II половині XX ст. зберегло лексичне значення «густе решето» та граматичну форму. В іншому джерелі також зафіксовано лексему *решето*, що має декілька значень, одне з них – назва господарської речі, призначеної для просіювання чого-небудь (частіше зерна, борошна) [2, с. 1219]. Згодом у мові утворилося багато похідних від неї. Зокрема, *решетар* з позначкою застаріле (на сьогодні) є суфіксальним утворенням (суфікс – ар) для позначення особи, яка займалася ремеслом виготовлення решіт, з таким же лексичним значенням існує варіант *решитник* [2, с. 1219]. Іменник *решитце* [2, с. 1219] є похідним суфіксальним утворенням від досліджуваного слова *решето*. Розмовне *решетина* [2, с. 1219] – те саме, що й *решето*. Назвою окремої частини даної господарської речі виступає слово *решетище* [2, с. 1219]. Існують у мові і дієслівні утворення: *Решетувати. Просіювати що-небудь (перев. зерно, борошно) крѣзь решето з метою очищення від непотрібних домішок* [2, с. 1219]; *Решетований. дієприкметн. до решетувати* (2, с. 1219); *решетування. Дія за знач. решетувати* (2, с. 1219).

У російській мові *решето* має те ж лексико-семантичне забарвлення, що і його український варіант, відрізняється лише наголосом на останньому складі: *Решетó, рѣшето* [10, с. 602]; *Решетó, рѣшето (густое – еше) підрешитка, підрешиток* [10, III, с. 225]. У розмовному варіанті входить до складу фразеологічних сполук типу «голова как решето», «чудеса в решетѣ». Українська та російська мови мають паралельні форми іменника *решитник (изготовляющий решета) – решитник* [10, III, с. 225] та *решитный 1. Решитный.2. (просеянный) уст. Просеянный на решето; (один раз – обычно) разовой і разóвий; ~ ая мука сіяна на решето мука; разг. Разовка; ~ ый хлеб хлѣб з муки, просіяної на решето; разовой хлѣб* [10, с. 225].

Функціонують континуанти цієї лексеми і в багатьох інших слов'янських мовах, зокрема, білоруській

решета, польській *rzeszoto*.

У діалектному мовленні усіх карпатських говірок загальноукраїнським сито відповідає *сіто, рѣшето* – *решето*, наголос переміщується на останній склад [3, с. 168].

Друшляк. Дослідники схиляються до думки про німецьке коріння даної лексеми, яка була через польську запозичена до української. Німецьке *durchschlag* у перекладі українською означало «пробійник, решето, друшляг», походило від дієслова *durchschlagen* «пробивати, пропускати». На польському ґрунті відбулася перестановка звуків (6, II, с. 136).

У пам'ятках праслов'янського періоду та давньоукраїнського ми не зафіксували номен *друшляк*.

Староукраїнська мова мала два варіанти даної лексеми – *друшлякъ* і *друслякъ*. Варіант *друшлякъ* [9] на той час означав назву кухонного начиння, яке використовували для збирання піни або проціджування вареного.

Варіант *друшлякъ* – *друслякъ* зафіксовано також Є. Тимченком у «Історичному словнику українського язика». Автор засвідчує, що варіант *друшлякъ* був досліджений ним у пам'ятках XVI ст.: *друшлякъ один, варешокъ желъзныхъ двѣ* [7, I, с. 20]; XVIII ст.: *друшлякъ мѣдний один* [7, I, с. 20]. Паралельна форма *друслякъ* мала місце у мові XVII ст.: *друшляк желъзный до покосту* [7, I, с. 20]. Автор (Є. Тимченко) вказує на граматичні характеристики: зазначає рід та наводить іншомовні слова з польської на німецької мов для порівняння.

У перекладному українсько-німецькому словнику XIX ст. була подана лексема *друшляк* [5, I, с. 207].

Українські джерела XX ст. подають тлумачення досліджуваного слова: 1) *Родъ металлическаго или глинянаго ситца, сосудъ съ дырочками въ днѣ, чрезъ который сѣживаютъ воду съ варениковѣ, лапши, макаронъ и т. и...* [13, I, с. 450]. Друге значення стоується не посуду, а одягу.

Сучасна українська мова послуговується лексемою *друшляк* [14, II, с. 427; 2, с. 330] і означає назву посудини з дірочками, яку використовують для проціджування чи протирання їжі.

У різних кухарських та кондитерських книгах і довідниках функціонує згадана лексема: *...додати розварені і перетерті кризь друшляк яблука* [19, с. 114]; *викласти на друшляк, щоб рідина стекла* [17, с. 4]. Сучасна українська літературна мова зберегла варіант *друшляк*.

Тертка (тертушка). Науковці не подають етимологію даного слова. Ми також не зафіксували це слово у пам'ятках давньоукраїнського та наступних періодів.

Окрема згадка міститься у світській літературі XVII – XVIII ст.: *У тыѣ вытѣочую(т) тѣ(р)ткѣ, що пѣрець тру(т)* [8, с. 152]. За свідченням Б. Грінченка,

варіант *терка* був використаний І. Котляревським у «Енеїді» як варіант до *тертушка* [13, IV, с. 258]. Він є синонімом до *тертушка*: *Ум. Тертечка*. Вже на початок XX ст. маємо декілька паралельних форм *тертка* – *тертушка* – *тертечка* – *терка*. Всі вони утворені суфіксальним способом (суфікс – к є найбільш уживаним та суфікс – ечк).

Сучасна українська мова зберегла іменник *тертушка*: *Вона знайшла ріпу, натерла на тертушку* [тертушці], *обліпила Христі червоні пальці* (Мирний, III, 1954, 77); *Тато приносить йоржів та окупів, чистить сам на тертушці, а мати доводить усе до пуття* (Гуц., 3 горіха..., 1967, 151) [14, X, с. 100; 2, с. 1446], який є синонімом до *тертка*. Обидва слова утворені суфіксальним способом. Від *тертка* існує похідне утворення – прикметник *тертковий* [14, X, с. 1446].

Сучасні українські куховарські та кондитерські книги послуговуються лексемою *тертка* та похідними від нього, про що свідчать наступні записи: *Докласти почищену й потерту на тертці моркву* [17, с. 26]; *Тертка для натирання тіста і яблук* [19, с. 9]

Можемо припуститися думки, що іменник *тертка* був утворений від дієслова *терти*, коли мова йшла про процес подрібнення чогось на невеликі шматочки за допомогою спеціальних пристосувань. Оскільки побутові умови українців склалися таким чином, що їжа у процесі приготування та споживання подрібнювалася в основному за допомогою ножів та у ступі, макітрі, то й не існувало у мові до XVI ст. лексичних одиниць такого типу. Цей номен називає (описує) процес подрібнення продуктів харчування за допомогою спеціальних пристроїв, які у час їх появи були досить примітивними; сьогодні існує багато різновидів терток (тертушок), але це не призвело до заміни даного поняття. Воно зберегло лексичне значення, граматичну форму.

Скупий ілюстративний матеріал до слова *тертка* може свідчити про малу популярність цього виду кухонного начиння.

Не прослідкували цю лексему і діалектологічні словники М.Й.Онишкевича, І.В.Сабадоша та В.А.Чабаненка.

Висновки. Група слів української мови, які служать для називання предметів кухонного начиння, призначених для проціджування та протирання, є незначною. Частина з них (*решето, сито*) має досить чітку етимологію та прийшли до нас ще з праслов'янської мови; інші (*підрешіток, тертка*) не мають чіткої етимологічної історії, є похідними пізнішого походження. Лексема *друшляк* – запозичення. З часу появи в українській мові згаданої групи лексики і за весь період її становлення якихось значних змін не відбулося. Для творення нових варіантів слів найчастіше було використано суфіксальний спосіб.

ЛІТЕРАТУРА

1. Білецький-Носенко П. Словник української мови / П. П. Білецький-Носенко [Підгот. до вид. В. В. Німчук]. – Київ: Наук. думка, 1966. – 421с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [Уклад. і головн. ред. В. Т. Бусел]. – К. – Ірпінь: Перун, 2002. – 1440 с.
3. Гоца Еріка. Назви їжі і кухонного начиння в українських карпатських говорах: автореф. дис. на здобуття наукового ступеня канд. філол. наук: спец. 10.02.01 «українська мова» / Еріка Гоца. – Ужгород, 2001. – 20 с.
4. Дворецький І.Х. Латинско-русский словарь / І.Х. Дворецький. – Москва: Рус.яз., 1976. – 1096 с.
5. Желєхівський Є. Малорусько-німецький словник / Є. Желєхівський, С. Недільський. – Львів, 1886. – 1122 с.

6. Етимологічний словник української мови: В 7 т. – К.: Науков думка, 1982 – 2006. – Т.5
7. Историчний словник українського языка / За ред. Є. Тимченка. – Ч.; К.: Держвидав. України, 1930 – 1932. – Т. I.
8. Зиновіів К. Вірші. Приповісті посполиті / [Підгот. тексту І. П. Чепіги; Іст.-літ. коментар В. П. Колосової]. – К.: Наук. думка, 1971. – 391 с.
9. Картотека Словника української мови XVI – першої половини XVII ст. / Зберігається в Інституті українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України (м. Львів).
10. Русско-украинский словарь: В 3-х т. / [Редкол.: ...И.К. Белодед и др.]. – [3-е изд.]. –К.: Глав. Ред.. УСЭ, 1987.
11. Славинецький Є. Лексикон латинський // Славинецький Є. Лексикон латинський Є. Славинецького. Лексикон славено-латинський Є. Славинецького та А. Корецького-Сатановського / [Підгот. до друку В. В. Німчук]. – К.: Наук. думка, 1973. – с.59 420.
12. Славинецький Є., Корецький-Сатановський А. Лексикон славено-латинський // Славинецький Є. Лексикон латинський Є. Славинецького. Лексикон славено-латинський Є. Славинецького та А. Корецького-Сатановського / [Підгот. до друку В. В. Німчук]. – К.: Наук. думка, 1973. – с.59 420.
13. Словник української мови: В 4 т. / За ред. Б. Д. Грінченка. – К.: Лексикон, 1996.
14. Словник української мови: В 11 т. – К.: Наукова думка, 1970 – 1980. – Т. 1 – 11.
15. Срезневский И. И. Материалы для словаря древнерусского языка / И. И. Срезневский. – Слб., 1893 – 1912. – Т. 1 – 3.
16. Словник староукраїнської мови XIV – XV ст.: У 2 т. – К.: Наукова думка, 1977 – 1978. – Т. 1 – 2.
17. Сучасна українська кухня з Лесею Кравецькою: <https://findbook.in.ua/books/suchasna-ukrayins-ka-kukhnia-z-liesieiu-kraviets-koiu>.
18. Фасмер М. Этимологический словарь русского языка / [Пер. с нем. и доп. О. Н. Трубачева]. – М.: Прогресс, 1964 – 1973. – Т. 1 – 4.
19. Цвек Д.Я. Солодке печиво / Д.Я. Цвек / 6- те вид. – Львів: Каменяр, 1988. – 126 с.

REFERENCES

1. P. Biletskyi-Nosenko Dictionary of the Ukrainian language / P. P. Biletskyi-Nosenko [Prepared for publication by V. V. Nimchuk]. – Kyiv: Naukova dumka, 1966. – 421p.
2. Great explanatory dictionary of modern Ukrainian language / [Drafted by and Editor-in-Chief V. T. Busel]. – K. – Irpin: Perun, 2002. – 1440 p.
3. Erika Hotsa. Names of food and kitchenware in the Ukrainian Carpathian talks: Extended Abstract of Dissertation for Scientific Candidate Degree in Philological Sciences: Specialty 10.02.01 «Ukrainian language» / Erika Hotsa. – Uzhhorod, 2001. – 20 p.
4. I.Kh. Dvoretzkyi Latin-Russian dictionary / I.Kh. Dvoretzkyi – Moscow: Russian language, 1976. – 1096 p.
5. Ye. Zhelekhivskyi Malorussian-German Dictionary / Ye. Zhelekhivskyi, S. Nedilskyi – Lviv, 1886. – 1122 p.
6. An Etymological Dictionary of the Ukrainian Language: in 7 volumes – K.: Naukova dumka, 1982 – 2006. – Volume 5.
7. Historical Dictionary of the Ukrainian Language / Edited by Ye. Tymchenko. – Ч.; К.: State Publishing House of Ukraine, 1930 – 1932. – Volume I.
8. K. Zynoviiv Poems. Folksy embellishments / [Text preparation by I. P. Chepiha; Historico-literary commentary by V. P. Kolosova]. – K.: Naukova dumka, 1971. – 391 p.
9. Card index of the Dictionary of the Ukrainian language of XVI – first half XVII century / Is kept at I. Krypiakevych Institute of Ukrainian Studies of the National Academy of Sciences of Ukraine (city of Lviv).
10. Russian-Ukrainian Dictionary: in 3 volumes / [Editorial board.: ...I.K. Bilodid and colleagues]. – [3rd edition]. –К.: Editor-in-Chief.. Ukrainian Soviet Encyclopedia, 1987.
11. E. Slavinetsky Latin lexicon // E. Slavinetsky Latin lexicon of E. Slavinetsky. Slavic-Latin lexicon of E. Slavinetsky and A. Koretsky-Satanovsky / [Prepared for publication by V. V. Nimchuk]. – K.: Naukova dumka, 1973. – p.59 420.
12. E. Slavinetsky, A. Koretsky-Satanovsky Slavic-Latin lexicon // E. Slavinetsky Latin lexicon of E. Slavinetsky. Slavic-Latin lexicon of E. Slavinetsky and A. Koretsky-Satanovsky / [Prepared for publication by V. V. Nimchuk]. – K.: Naukova dumka, 1973. p.423 541.
13. Dictionary of the Ukrainian Language: in 4 volumes / Edited by B. D. Hrinchenko. – K.: Lexycon, 1996.
14. Dictionary of the Ukrainian Language: in 11 volumes – K.: Naukova dumka, 1970 – 1980. – Volume 1
15. I. I. Sreznevsky The Materials for a Dictionary of the Old Russian Language / I. I. Sreznevsky. – St. Petersburg, 1893 – 1912. – Volume 1 – 3.
16. Dictionary of the Old Ukrainian Language XIV – XV ст.: in the 2nd volume – K.: Naukova dumka, 1977 – 1978. – Т. 1 – 2.
17. Modern Ukrainian Cuisine with Lesya Kravetska: <https://findbook.in.ua/books/suchasna-ukrayins-ka-kukhnia-z-liesieiu-kraviets-koiu>.
18. M. Vasmer Etymological dictionary of the Russian language / [Translated from German and amended by O. N. Trubachev]. – М.: Progress, 1964 – 1973. – Volume 1 – 4.
19. D.Ia. Tsvek. Solodke pechyvo. (Sweet Biscuits) / D.Ia. Tsvek / 6th edition. – Lviv: Kamenyar, 1988. – 126 p.

Lexical Thematic Group of Names of Kitchenware For Screening and Cleaning as a Subject of Research of Historical Linguistics

L. M. Naumenko

Abstract. The article is dedicated to study of separate lexical thematic group of names of kitchenware that were used by the Ukrainians traditionally in everyday life for screening and cleaning as a historical unit. In spite of that the separate groups of everyday life lexicon repeatedly became a subject of research in the scientific literature, certain aspects require additional consideration. Following the written rules of behaviour, dictionaries and secular literature the ways of appearance or borrowing of words of this group of vocabulary and methods of their creation were analyzed.

Keywords: kitchenware for screening and cleaning, nomen, lexical meaning, method of creation, word etymology.